

Република Северна Македонија
Државен завод за статистика

**ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА РАБОТАТА НА ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА
ВО 2020 година**

Скопје, мај 2021 година

СОДРЖИНА

ВОВЕД	4
1. ИНСТИТУЦИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ	5
1.1. Административни капацитети	5
1.1.1. Човечки ресурси	5
1.1.2. Стручно усовршување на вработените	9
1.1.3. Буџет на Државниот завод за статистика	9
1.1.4. Внатрешна ревизија	10
1.1.5. Совет за статистика на Република Северна Македонија	10
1.1.6. Координативен комитет	11
1.2. Статистичка инфраструктура	12
1.2.1. Статистички регистри.....	12
1.2.2. Управување со квалитет.....	12
1.2.3. Користење административни извори на податоци и намалување на оптовареноста на извештајните единици	12
1.2.4. Новитети кај одделни статистички истражувања	13
1.2.5. Метаинформациски систем и електронско прибирање податоци.....	14
1.2.6. Сигурност на податоците и статистичка доверливост.....	14
1.3. Информатичка инфраструктура	14
1.3.1. Развој на ИТ-системот за поддршка на статистичкиот бизнис процес.....	14
1.3.2. Техничка инфраструктура.....	15
1.4. Дисеминација	15
1.4.1. Дисеминација на податоците	15
1.4.2. Статистичките податоци се достапни онлајн – повеќе податоци и повеќе корисници.....	15
1.4.3. Публицистичка дејност на институцијата.....	16
1.4.4. Едноставно доставување на податоците до корисниците.....	18
1.4.5. Поголема застапеност на статистичките податоци во медиумите и ПР- активности	19
2. СТАТИСТИКА ПО СЕКТОРИ	19
2.1. Социјални статистики	19
2.1.1. Подготовки за Попис на населението, домаќинствата и становите, 2021 година	19
2.1.2. Активности во другите области од социјалните статистики.....	20
2.2. Сектор за пазар на трудот	21
2.2.1. Сектор за пазар на трудот - активности	21
2.3. Национални сметки	22
2.3.1. Национални сметки - активности	22
2.4. Деловни статистики	24
2.4.1. Деловни статистики - активности.....	24

2.5. Сектор за земјоделски статистики и статистики на животната средина.....	26
2.5.1. Земјоделски статистики - активности	26
2.5.2. Статистики на животната средина, енергетиката и транспортот - активности...	26
3. ЕВРОПСКА ИНТЕГРАЦИЈА И МЕЃУНАРОДНА АКТИВНОСТ	29
3.1. Европска интеграција	29
3.2. Меѓународни проекти во кои беше вклучен ДЗС	30
3.2.1. Тековни проекти на Европската комисија.....	30
3.2.2. Планирани проекти	31
3.3. Комуникација и соработка со други институции.....	31
4. ПРЕДИЗВИЦИ СО КОИ СЕ СООЧУВАШЕ ДЗС	31
5. КООРДИНАЦИЈА НА СТАТИСТИЧКИОТ СИСТЕМ И ОВЛАСТЕНИТЕ НОСИТЕЛИ.....	33
5.1. Народна банка на Република Северна Македонија.....	33
5.2. Министерство за финансии.....	37
5.3. Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија.....	37
5.4. Министерство за внатрешни работи	38
5.5. Управа за хидрометеоролошки работи	38
5.6. Агенција за вработување на Република Северна Македонија.....	38
5.7. Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија.....	39
5.8. Министерство за правда	42
КРАТЕНКИ	43

ВОБЕД

Во согласност со членот 21, став 1 од Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18, 220/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 31/20), Државниот завод за статистика (во натамошниот текст: ДЗС) подготви Годишен извештај за работата и за реализацијата на Програмата за статистички истражувања за периодот 2018 – 2022 година во 2020 година, од аспект на спроведените статистички истражувања од страна на ДЗС, но и од страна на овластените носители што, според Програмата, спроведуваат статистички истражувања.

Извештајот се состои од пет делови, од кои четири се однесуваат на активностите на ДЗС, а еден дел ги опфаќа активностите на овластените носители, од аспект на реализацијата на статистичките истражувања од Програмата за кои се надлежни.

Во првиот дел од Извештајот е опфатено институционалното опкружување на ДЗС и во него се содржани податоци за административните капацитети (човечки и финансиски ресурси, стручно усовршување на вработените, внатрешна ревизија, Совет за статистика и Координативен комитет), статистичка инфраструктура, информатичка инфраструктура и активностите поврзани со дисеминацијата на податоците на ДЗС во 2020 година.

Во вториот дел од Извештајот се прикажани податоците за реализираните активности на ДЗС од аспект на статистиките по сектори, односно од Секторот за деловни статистики, Секторот за земјоделски статистики и статистики на животната средина, Секторот за социјални статистики и Секторот за национални сметки.

Во третиот дел од Извештајот се дадени информации за европската интеграција и меѓународните активности. Тој ги содржи активностите реализирани во 2020 година на планот на следењето на европските стандарди и меѓународната активност. Државниот завод за статистика ја реализира својата меѓународна активност со непосредно учество во процесот на европската интеграција на земјата, како и со учество во повеќе меѓународни проекти кои се реализираа во рамките на странската помош што му беше обезбедена на ДЗС.

Четвртиот дел од Извештајот содржи информации и податоци за предизвиците со кои се соочуваше ДЗС во 2020 година.

Петтиот дел од Извештајот содржи краток осврт за координацијата на статистичкиот систем на земјата и за реализацијата на Програмата за статистички истражувања од страна на овластените носители во статистичкиот систем: Народната банка на Република Северна Македонија, Министерството за финансии, Министерството за правда, Министерството за внатрешни работи, Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија, Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, Управата за хидрометеоролошки работи и Институтот за јавно здравје.

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНО ОПКРУЖУВАЊЕ

Институционалното опкружување претставува основен предуслов за остварување на целите на државната статистика кои се дефинирани во Законот за државната статистика и во други закони, а кои натаму се операционализираат во Стратегискиот план на ДЗС, но и во другите документи кои ги носи ДЗС. Според Кодексот за работа на европската статистика, „институционалните и организациските фактори имаат значително влијание врз ефективоста и кредибилитетот на статистичкиот орган кој развива, произведува и дисеминира европска статистика“.

1.1. Административни капацитети

Законот за државната статистика претставува темелен закон кој ги уредува улогата, положбата и надлежноста на Државниот завод за статистика. Со Законот се уредуваат и положбата и надлежноста на овластените носители од аспект на статистичката дејност која ја реализираат тие. Законот беше донесен во 1997 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97). Во изминатиот период, Законот беше изменуван и дополнуван девет пати.

Покрај Законот за државната статистика, вториот најзначаен подзаконски акт кој го носи Владата на Република Северна Македонија, а по предлог на ДЗС, претставува Програмата за статистички истражувања. Во Програмата се наведени статистичките истражувања кои во петгодишен период ги спроведуваат ДЗС и овластените носители. Во овој период во примена беше Програмата за статистички истражувања за периодот 2018 – 2022 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 22/18, 224/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 300/20).

1.1.1. Човечки ресурси

Организациската структура на ДЗС и надлежностите на вработените се утврдени со Правилник за организација на работата на ДЗС и Правилник за систематизација на работните места, што започнаа да се применуваат од 2020 година.

Според новиот Правилник, ДЗС е организиран во 9 сектори и 42 одделенија. Од наведениот број одделенија, три (3) се организирани надвор од секторите, додека осум (8) од нив се регионални одделенија кои покриваат одредени области од територијата на Република Северна Македонија (Куманово, Тетово, Охрид, Битола, Велес, Штип, Струмица и Скопје).

На 31.12.2020 година состојбата со вработените беше како што следува:

Вработени лица во ДЗС: 243 (плус две именувани лица).

Ангажирани лица по договор за дело: 59

Во текот на 2020 година:

Унапредувања: 24

Престанок на работен однос: 18

- врз основа на пензионирање: 13
- на лично барање/отказ даден од страна на вработениот : 4
- поради смрт: 1

Табела 1: Преглед по звања

	Предвидени работни места	Пополнети работни места	% на пополнетост	Просечна возраст
Директор	1	1		
Заменик директор	1	1		
Државен советник	3	0	0.0	/
Раководител на сектор	9	3	33.3	56.0
Помошник раководител на сектор	9	4	44.4	58.5
Раководител на одделение	42	26	61.9	55.8
Советник	96	62	64.6	55.6
Виш соработник	45	23	51.1	49.0
Соработник	50	24	48.0	37.2
Помлад соработник	98	58	59.2	36.8
Самостоен референт	30	20	66.7	48.6
Виш референт	11	9	81.8	49.0
Референт	15	6	40.0	49.8
Помлад референт	13	7	53.8	34.4
Работник	1	1	100.0	34.0
ВКУПНО	422	243	57.6	64.0

Во Државниот завод за статистика, покрај 243 извршители, две лица, односно директорот и заменикот на директорот на Заводот се именувани лица од Владата. Од вкупниот број вработени, 242 лица имаат статус на државни службеници, а едно лице има статус на работник.

Табела 2: Преглед по пол

	Мажи	Жени	Вкупно
Сектор за национални сметки	3	16	19
Сектор за деловни статистики	8	14	22
Сектор за земјоделски статистики и статистики на животната средина	6	9	15
Сектор за социјални статистики	5	12	17
Сектор за пазар на трудот и животен стандард	6	8	14
Сектор за информатичка поддршка	7	16	23
Сектор за дисеминација	11	7	18
Сектор за регионални одделенија	39	47	86
Сектор за поддршка на работењето на директорот	9	11	20
Одделение за финансиски прашања	0	5	5
Одделение за внатрешна ревизија	1	1	2
Одделение за управување со човечки ресурси	0	2	2
Вкупно	95	148	243

Табела 3: Преглед по сектори

	Вкупно	% на пополнетост на работни места на ниво на сектор	Работни места												
			Државен советник	раководител на сектор	Помошник раков. На сектор	Раководител на одделение	Советник	Виш соработник	Соработник	помлад соработник	самостоен референт	виш референт	референт	помлад референт	работник
Државни советници															
предвидени работни места	3		3												
пополнети работни места	0		0												
Сектор за национални сметки		54.3													
предвидени работни места	35			1	1	5	11	3	4	10	0	0	0	0	0
пополнети работни места	19			0	0	4	9	0	0	6	0	0	0	0	0
Сектор за деловни статистики		43.1													
предвидени работни места	51			1	1	6	9	8	6	17	2	0	1	0	0
пополнети работни места	22			0	1	3	2	2	2	11	0	0	1	0	0
Сектор за земјоделски статистики и статистики на животна средина		68.2													
предвидени работни места	22			1	1	2	6	4	2	6	0	0	0	0	0
пополнети работни места	15			1	1	2	4	2	1	4	0	0	0	0	0
Сектор за социјални статистики		60.7													
предвидени работни места	28			1	1	3	5	3	9	3	1	0	1	1	0
пополнети работни места	17			0	1	2	4	2	5	1	1	0	0	1	0
Сектор за пазар на трудот и животен стандард		58.3													
предвидени работни места	24			1	1	3	6	2	3	7	0	0	0	1	0
пополнети работни места	14			1	0	3	3	1	1	4	0	0	0	1	0
ИТ сектор		56.1													
предвидени работни места	41			1	1	4	18	5	3	8	1	0	0	0	0
пополнети работни места	23			0	0	3	11	2	3	3	1	0	0	0	0
Сектор за дисеминација		69.2													
предвидени работни места	26			1	1	2	6	2	2	5	3	1	2	1	0
пополнети работни места	18			0	0	2	5	2	2	1	3	1	1	1	0
Сектор за регионални одделенија		66.2													
предвидени работни места	130			1	1	9	19	12	15	30	18	10	7	8	0
пополнети работни места	86			0	1	4	15	9	8	24	10	8	4	3	0
Сектор за поддршка на работњето на Директорот		50.0													
предвидени работни места	40			1	1	5	10	4	3	7	5	0	2	1	1
пополнети работни места	20			1	0	2	4	3	1	3	5	0	0	0	1
Одделение за финансиски прашања		55.6													
предвидени работни места	9					1	3	0	0	2	0	0	2	1	0
пополнети работни места	5					1	2	0	0	1	0	0	0	1	0
Одделение за внатрешна ревизија		66.7													
предвидени работни места	3					1	2	0	0	0	0	0	0	0	0
пополнети работни места	2					0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Одделение за управување со човечки ресурси		20.0													
предвидени работни места	10					1	1	2	3	3	0	0	0	0	0
пополнети работни места	2					0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Вкупно															
предвидени работни	422		3	9	9	42	96	45	50	98	30	11	15	13	1
пополнети работни места	243		0	3	4	26	62	23	24	58	20	9	6	7	1
% на пополнетост	57.6		0.0	33.3	44.4	61.9	64.6	51.1	48.0	59.2	66.7	81.8	40.0	53.8	100.0

Анализата на податоците во табелите 1, 2 и 3 покажува дека има големо отстапување помеѓу потребниот (планираниот) број вработени и реалниот број на пополнети работни места. Во Заводот, 42.4 % од работните места не се пополнети, што значи дека се доведува во прашање нормалното одвивање на работниот процес, исполнувањето на работните задачи, навременоста и квалитетот на реализираните обврски. Пополнетоста на работните места е најкритична кај клучните раководни позиции, односно само 33.3 % изнесува пополнетоста на позицијата раководител на сектор. Состојбата е слична и со останатите работни места и не е одржлива на подолг рок бидејќи сериозно ја загрозува реализацијата на основната дејност на институцијата.

Табела 4: Одлив на вработени според причините, 2015 – 2020

	Вкупно	Пензионирање	Отказ од вработен	Отказ од инструкцијата	Смрт	Спогодбено преземање
2015	10	2	5	0	2	1
2016	21	13	4	0	0	4
2017	14	9	4	1	0	0
2018	16	11	4	0	0	1
2019	17	7	7	0	0	3
2020	18	13	4	0	1	0
Вкупно	96	55	28	1	3	9

Одливот на вработените прикажан во Табела 4 укажува на фактот дека недостатокот на човечки ресурси веќе е сериозен проблем. Во периодот 2015 – 2020 година, одливот на вработени врз разни основи изнесува 96 лица, а во истиот период се вработени само 17 лица (во 2018 година). Треба да се истакне и фактот дека во периодот 2019/2020 година во Заводот не е реализирано ниту едно ново вработување, а обемот на редовните работни и вонредните проектни активности се покрива со ангажирање на лица по договор за дело.

Табела 5: Вработени во ДЗС според работното место и припадноста кон етничка заедница

Работно место	Вкупно	Припадност кон етничка заедница							
		Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Бошњаци	Друго
Именуван лица	2	1	1						
Раководни	33	28	2				2		1
Нераководни	210	151	39	3	2	3	10	2	
Вкупно	245	180	42	3	2	3	12	2	1

Податоците за припадноста кон етничката заедница (Табела 5) покажуваат дека 73.5 % од вработените се Македонци, 17.1 % се Албанци, а 9.4 % се припадници на останатите заедници. Учеството на Албанците во институцијата е зголемено од 10.5 % во 2010 година на 17.1 % во 2020 година.

Табела 6: Вработени во ДЗС според степенот на образование и припадноста кон етничка заедница

Работно место	Вкупно	Припадност кон етничка заедница							
		Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Бошњаци	Друго
Вишо и средно образование	43	28	11	1			2	1	
Високо образование	202	152	31	2	2	3	10	1	1
Вкупно	245	180	42	3	2	3	12	2	1

Образовната структура на вработените (Табела 6) покажува дека 82 % од вработените се со високо образование, при што 75 % од Македонците и 15 % од Албанците имаат високо образование.

1.1.2. Стручно усовршување на вработените

Стручното усовршување на вработените во ДЗС претставува основен предуслов за создавање стручни, компетентни и високомотивирани вработени кои ќе бидат подготвени да ги задоволат потребите во однос на продуцирањето висококвалитетни и веродостојни статистички податоци, споредливи со развиените земји од ЕУ, не само на ДЗС, туку и потребите на поширок круг корисници. Стручното усовршување и обуката на вработените претставува континуирана активност во ДЗС на која високиот менаџмент посветува големо внимание.

Во 2020 година нема одржано генерички обуки за вработените според Планот за обуки на административните службеници за 2020 година што се во надлежност на Агенцијата за администрација.

Во 2020 година се реализирани 67 онлајн состаноци на Евростат на кои присуствуваа 95 претставници на ДЗС. Покрај состаноците на Евростат, 90 лица учествуваа на 30 други состаноци. Исто така, ДЗС имаше 270 учества на 94 обуки (надворешни обуки – експертски мисии, студиски посети, работилници, семинари, тренинг-курсеви, и сл.), организирани од надворешни експерти. Понатаму, 26 претставници на ДЗС учествуваа на 12 вебинари.

1.1.3. Буџет на Државниот завод за статистика

Вкупниот буџет на Заводот во 2020 година за реализација на неговите програмски и развојни функции изнесуваше 248.245.000 денари. Од овие средства, за редовно работење беа одобрени 199.875.000 денари, а 48.370.000 денари беа одобрени за спроведување на подготвителни активности за Пописот на населението, домаќинствата и становите кој требаше да се реализира во 2020 година.

Буџетот на Заводот во 2020 година, наменет за спроведување на редовните активности (без одобрените средства за пописните активности), беше зголемен за 13.368.000 денари (7.17 %) во однос на претходната година.

Во текот на годината, со Уредбата со законска сила за изменување и дополнување на Буџетот на Република Северна Македонија за 2020 година за време на вонредна состојба, буџетот на Заводот беше намален на 231.669.000 денари (намалувањето изнесуваше 16.576.000 денари, односно 6.68 %). Намалувањето ги опфати сите програми за кои се одобруваат средства во буџетот на Заводот.

Со Измените и дополнувањата на Буџетот на Република Северна Македонија за 2020 година, вкупниот буџет на Заводот беше зголемен на 369.469.000 денари (зголемувањето изнесуваше 137.800.000 денари, односно 59.48 %). Зголемувањето на буџетот се однесува само на програмата за Попис во износ од 159.000.000 денари, а на сите останати програми кои се однесуваат на редовното работење на Заводот имаше намалување во износ од 21.200.000 денари.

Во вкупниот буџет на Заводот, учеството на средствата за Програмата 10 - Администрација изнесуваше 0.73 %, за Програмата 20 - Статистички истражувања изнесуваше 44.09 % и за Програмата МА - Интеграција во ЕУ изнесуваше 0.20%. Најголемо учество имаше Програмата 30 – Попис 54.98 %.

Во одобрените средства за редовното работење на Заводот, во Програмата 20 - Статистички истражувања најголемо учество имаа средствата за плати и придонеси на вработените во ДЗС, 74.85 %, за комунални услуги 7.10 %, додека средствата за спроведување на статистичките истражувања учествуваа со 9.68 %, а средствата за капитални расходи со 3.62 %. На делот за субвенции и трансфери отпаѓаат 0.47 %. Во останатиот дел од средствата (4.28 %), учество имаа: патните и дневните расходи со 0.11 %, материјалите и ситниот инвентар со 0.85 %, поправките и тековното одржување со 2.68 %, другите тековни расходи со 0.64 %. Од претходно дадените параметри на буџетот, може да се констатира неговата неповолна структура, пред сè, од аспект на доминантноста на делот за плати на вработените во однос на средствата за реализација на предвидените статистички истражувања од Петгодишната програма за статистички истражувања.

И покрај големите промени во буџетот на Заводот, искористеноста на одобриениот буџет со датум 31.12.2020 година изнесува 97.16 %.

1.1.4. Внатрешна ревизија

Внатрешната ревизија во ДЗС се спроведува како независна активност на објективно уверување и советување, со цел да се утврди дали се применуваат соодветните политики и процедури, дали се применуваат регулативата и утврдените стандарди, дали средствата се користат ефикасно и економично и дали ефективно се остваруваат планираните цели.

Внатрешната ревизија во Државниот завод за статистика се спроведува во согласност со принципите на законитост, независност, објективност, компетентност, професионалност, интегритет и доверливост.

Внатрешната ревизија му обезбедува на директорот на ДЗС дополнително уверување дека спроведувањето на механизмите за управување и контрола е соодветно, економично и конзистентно со општоприфатените стандарди и националното законодавство, преку анализи, препораки, совети и информации за прегледаните активности, со цел да придонесе за подобрувањето на работењето на ДЗС.

Во текот на 2020 година, во ДЗС продолжи процесот на воспоставување и функционирање на системот на финансиско управување и контрола (ФУК). Во однос на ФУК, задачата на внатрешната ревизија е да даде препораки за зајакнување на ФУК за транспарентно, регуларно, економично, ефикасно и ефективно користење на расположливите средства.

Внатрешните ревизори во текот на 2020 година извршија 5 ревизии за кои изготвија ревизорски извештаи, врз основа на Стратегискиот и Годишниот план за внатрешна ревизија и плановите за поединечните ревизии, во согласност со меѓународните стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија. Во наведениот период се изготвени 14 препораки.

Во 2020 година беше изготвен и Годишниот извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија за 2019 година.

1.1.5. Совет за статистика на Република Македонија

Советот за статистика на Република Македонија претставува стручно и советодавно тело на државната статистика, чија положба и надлежности се утврдени со членовите 10, 11 и 12 од Законот за државната статистика. Советот за статистика на Република Македонија е формиран со Одлука на Собранието на Република Северна Македонија во мај 2019 година, со мандат од 4 години. Со измените на Законот за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 220/18), Советот е составен од претседател и 13 членови.

Во периодот јануари – декември 2020 година, Советот одржа пет седници на кои беа разгледани следните материјали:

- Извештај за работата на Советот за статистика во периодот мај – декември 2019 година;
- Разгледување на Стратегискиот план на Државниот завод за статистика, 2020 – 2022 година;
- Информација за активностите по повод 75-годишниот јубилеј на ДЗС;
- Информација за текот на подготовките, активностите и потребните услови за спроведување на Пописот на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија, 2021 година;
- Измени на Предлог–законот за Попис на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија, 2021;
- Методологија за подготовка, организирање и спроведување на Пописот на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија, 2021 година и пописните прашалници;
- Информација за тековните активности во врска со одбележувањето на јубилејот на ДЗС;
- Извештај за работата на Државниот завод за статистика во 2019 година;
- Информација за Проектот за редизајн на ИТ-системот за поддршка на статистичкиот бизнис процес;
- Информација за функционирање на Државниот завод за статистика во услови на КОВИД-19;
- Извештај на Европската комисија за напредокот на Република Северна Македонија, со посебен осврт на прогресот во доменот на статистиката;
- Информација за спроведување на ИПА-проектите во Државниот завод за статистика;
- Методологија за подготовка, организирање и спроведување на Пописот на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија, 2021 година и пописни прашалници;
- Разгледување на Предлог-програмата за работа на Советот за статистика за 2021 година, со предлог-буџет;
- Информација за спроведување на обврските од НПАА (Национална програма за преземање на правото на ЕУ) и скрининг-процесот за Поглавје 18. Статистика, за тековната година.

1.1.6. Координативен комитет

Координативниот комитет, како стручно координативно и советодавно тело за координирање на државната статистика, е формиран во мај 2019 година од Владата на Република Северна Македонија.

Координативниот комитет е составен од претседател, кој е претставник на Заводот и по еден член како претставник на Народната банка на Република Северна Македонија и на овластените носители наведени во Програмата за статистички истражувања, од редот на вработените кои се одговорни за вршење статистички активности.

Претседателот и членовите на Координативниот комитет ги именува и разрешува Владата на Република Северна Македонија. Директорот на Заводот по функција е претседател на Координативниот комитет. Заводот ги врши административно-техничките работи за потребите на Координативниот комитет.

Во текот на 2020 година Комитетот не одржа седница.

1.2. Статистичка инфраструктура

1.2.1. Статистички регистри

1.2.1.1. Статистички регистар на просторни единици

Во 2020 година продолжија активностите со Агенцијата за катастар на недвижности поврзани со подготвувањето на пописната картографија. Со оглед на новиот метод на спроведување на Пописот, се развија посебни методи за обработка на геопросторните податоци и подготовка на излезни датасетови за таа цел. Во 2020 година се работеше на подготвување на WMS-сервис за население по петгодишни групи, по пол и по општини. Лица од ДЗС учествуваа на неколку работилници во рамките на Националната инфраструктура на просторни податоци (НИПП), во организација на Агенцијата за катастар на недвижности.

1.2.1.2. Статистички деловен регистар

Статистичкиот деловен регистар редовно се ажурираше со тековна контрола на точноста и квалитетот на податоците, особено на податоците за дејноста, големината и адресните податоци на деловните субјекти.

Континуирано се работеше на развивање на методолошките основи и функционалноста на СДР, усогласени со европските стандарди и препораки, а особено на подобрување на квалитетот и опфатот на групите на претпријатија.

Во рамките на Националната програма ИПА 2017 беше подготвен логичкиот дизајн за новиот концепт на Статистичкиот деловен регистар. Беше подготвена техничката спецификација, тендерската постапка за развој на апликативното решение заврши и започнаа активностите за креирање на новото апликативно решение.

1.2.1.3 Статистички регистар на земјоделските стопанства

Државниот завод за статистика и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство склучија Меморандум за размена на податоци меѓу двете институции. Со овој Меморандум се обезбедува редовно ажурирање на Регистарот на земјоделските стопанства со податоци од административниот Регистар на земјоделските стопанства.

1.2.2. Управување со квалитет

Управувањето со квалитетот во Државниот завод за статистика е дефинирано во Политиката за квалитет на ДЗС, која е заснована на стандардите за квалитет воспоставени во Европскиот статистички систем (ESS) и Кодексот за работа на европската статистика (во понатамошниот текст: Кодексот). Заводот во континуитет работи на имплементација на принципите од Кодексот. Последното Партнерско оценување на усогласеноста со Кодексот за работа на европската статистика беше спроведено во февруари 2017 година и Заводот е во финална фаза на имплементацијата на препораките од оценувањето.

Управувањето со квалитетот е дел од проектот ИПА 2017 МБП, во чии рамки во 2020 година се работеше на ажурирање на дел од постојните документи поврзани со квалитетот, како и на подготовка на нови нацрт-документи.

1.2.3. Користење на административни извори на податоци и намалување на оптовареноста на извештајните единици

Намалувањето на оптовареноста на извештајните единици претставува мошне важна активност на ДЗС поради што е утврдена како приоритетна цел во приоритетот „Јакнење на

соработката со давателите на податоци и носителите на збирки на податоци“ од Стратегискиот план на ДЗС, 2020 – 2022. Притоа, намалувањето на оптовареноста најефективно се постигнува преку користење на административните извори на податоци и преку воспоставениот електронски систем за прибирање податоци еСтат во ДЗС.

Во контекст на следењето на активностите на ДЗС за користење на административните извори, формирана е работна група чија основна цел е централизирано да ги следи активностите поврзани со користењето на административните извори (определување на рамка за управување, оценка на квалитетот на административните извори, имплементација на препораките од последното Партнерско оценување и идентификување нови можни административни извори.

Во функција на подготовка на Пописот на населението, домаќинствата и становите, 2021 година, ДЗС продолжи со креирањето на претпописната база (ПП база) – како еден од основните предуслови за спроведување на комбинираниот пописен метод. За таа цел, покрај шесте расположливи административни збирки на податоци, кои се дел од ПП база, продолжи оценката на компатибилноста, целисходноста и квалитетот на административните збирки на Министерството за информатичко општество и администрација и Фондот за здравствено осигурување на Северна Македонија.

Во 2020 година во ДЗС продолжи примената на електронскиот систем за прибирање податоци – еСтат, преку кој извештајните единици/деловните субјекти поедноставно и полесно може да ги доставуваат податоците преку веб-прашалници.

1.2.4. Новитети кај одделни статистички истражувања

За првпат се применети нови методи во следните обработки на податоци за 2020 година:

- Спроведување на годишното истражување ТРУД со целосен опфат, исклучиво со користење административни извори и автоматизирање на процесот за табелирање на податоците.
- Изработка на нови софтверски апликации и следење на внесот:
  - Истражување за странски посетители на граничните премини, ТУ16
  - Истражување за странски туристи во објекти за сместување, ТУ13
  - Структурно истражување за земјоделските стопанства, СИЗС
  - Истражување за користење на информатичко-комуникациските технологии во домаќинствата и кај поединци ИКТ.3
  - Истражување за иновации и иновациски активности на деловните субјекти.
- Автоматизација на процесите за валидација во Анкетата за работната сила и АПУЖ, како и подобрување на постапката при пресметување на годишните грешки земајќи го предвид ротациониот метод.
- Користењето новини во дизајнот на примерокот заради подобри коефициенти на варијација:
  - Истражување за иновации и иновациски активности на деловните субјекти – избор на примерок, пондерирање, обработка, анализа на податоците и испраќање на агрерирани податоци и микроподатоци до Евростат;
  - Истражување за отпад по сектори на економска активност ЖС.О.1 – избор на примерок и обработка;
  - Истражување за комунален отпад ЖС.О.2 – избор на примерок и обработка;
  - Истражување за потрошувачка на енергенти во домаќинствата АПЕД – избор на примерок;

- Истражување за промет во трговијата по групи на производи ТРГ.21 – избор на примерок и автоматизација на обработките;
- Користење на завршните сметки за пресметките во структурните деловни статистики (SBS) 2019.

1.2.5. Метаинформациски систем и електронско прибирање податоци

Следејќи ги регулативите на ЕСС, ДЗС објавува референтни метаподатоци на својата веб-страница во согласност со стандардот за Единствена интегрирана метаподаточна структура, v2.0. За таа цел се користи информатички систем изработен во Заводот за документирање и објавување на референтни метаподатоци на стандардизиран начин во трите структури (ESMS, ESQRS и SIMS), како што е пропишано во регулативата.

Системот за електронско прибирање податоци активно функционираше во 2020 година, со вклучени статистички истражувања од различни области и периодика на спроведување.

Неговата примена ги поддржува критериумите и ги зајакнува столбовите на Политиката за квалитет:

- Подобрување на навременоста;
- Подобрување на прецизноста на податоците;
- Рационално користење на расположливите ресурси.

1.2.6. Сигурност на податоците и статистичка доверливост

Имплементацијата на методите за заштита од статистичко разоткривање се спроведуваа и надградуваа во континуитет до средината на 2020 година. Се изработуваа сопствени софтверски решенија за заштита со примена на најсоодветни методи за контрола на можноста од статистичко разоткривање на микроподатоците со кои работат истражувачите во безбедната соба, со цел да добијат датотека со податоци во која има минимална загуба на информации.

Во однос на агрегираните податоци, редовно се правеше заштита на податоците од областите надворешна трговија и структурни деловни статистики. Методот за контрола од статистичко разоткривање, освен за линкуваните табели од надворешна трговија, беше применет и кај линкуваните табели од структурните деловни статистики.

Кон средината на 2020 г., континуитетот е нарушен, односно оваа обработка е прекината поради недостиг на човечки ресурси. Се очекува да се најдат и обучат нови кадри за примена на методите.

1.3. Информатичка инфраструктура

1.3.1. Развој на ИТ-системот за поддршка на статистичкиот бизнис процес

Активностите на проектот од програмата ИПА 2017, финансиран од ЕУ, кој започна во 2019 година, интензивно продолжија и во текот на 2020 година. Една од компонентите на системот се однесува за развој на информатички (ИТ) систем за поддршка на планирањето на статистичките истражувања, спроведување на сите активности поврзани со нивна реализација и следење на навременоста во однос на нивното извршување. Системот треба значително да помогне за подобрување на ефикасноста на работењето бидејќи претставува алатка што треба да овозможи автоматизирање на активностите кои се повторуваат рутински. Истовремено, ИТ-системот претставува и база на знаење за лицата кои за првпат

ќе започнат да работат на некое статистичко истражување што би требало да го поедностави и да го забрза процесот на нивно вклучување во тековните активности.

Врз основа на анализата на информациите прибрани од лицата кои работат на статистички истражувања, но и во понатамошни консултации со нив, ангажираните експерти подготвија многу детален опис на сите функционалности на системот и детален опис на базите на податоци. Бидејќи се работи за метаподаточно поддржан информациски систем, детално беа опишани сите метаподатоци за неопходен влез за функционирање на системот. Во втората половина на 2020 година, ангажираните ИТ- експерти за развој на системот започнаа со проучување на расположливата документација, креирање на базите на податоци и изработка на апликации за првите 2 модула од софтверското решение, кое е модуларно и се состои од 13 модули. Вработените во ДЗС за целото времетраење на проектот се вклучени во обезбедување на потребните информации и следење на сработеното од страна на ангажираните експерти. Активностите продолжуваат поинтензивно во 2021 година.

Реализирана е миграција на продукциските податоци од IBM DB2 на платформа SQL Server за периодот од 1999 до 2020 година. Завршено е поврзувањето и приспособувањето на корисниците и апликациите кон новиот сервер.

1.3.2. Техничка инфраструктура

Во 2020 година е направена целосна обнова на централната инфраструктура (заменети сервери за виртуелизација, диск-уреди за виртуелизација и чување на кориснички податоци и уред за резервна копија/бекап на податоците). Новата опрема е целосно ставена во продукција во првата половина на 2020 година. Овој проект е поддржан со средства од ИПА фондовите.

1.4. Дисеминација

1.4.1. Дисеминација на податоците

Главна цел на дисеминацијата е да се обезбеди што поголема достапност и јавност на сите продукти и услуги на ДЗС, со што се исполнуваат современите потреби на корисниците на официјалните статистички податоци.

Преку системот за дисеминација се остварува и една од главните стратегиски определби на институцијата и еден од принципите на квалитетот – сите податоци што се произведуваат од статистичките истражувања да се јавно достапни истовремено за сите корисници и во рок определен со Календарот на објавување на податоците.

1.4.2. Статистичките податоци се достапни онлајн – повеќе податоци и повеќе корисници

Веб-страницата е главен канал за дисеминација на статистичките податоци и информации. Во текот на 2020 година, и покрај сите пречки со кои се соочивме поради пандемијата предизвикана од КОВИД-19, беа вложени големи напори од вработените во ДЗС за да се овозможи навремено објавување на сите предвидени податоци.

На веб-страницата корисниците имаат пристап до сите продукти што ги издава институцијата, како и пристап до базата на податоци МакСтат, во која се содржани податоци од повеќе тематски области и податоци по региони и по општини. Веб-страницата на ДЗС во текот на 2020 година беше посетена 1 270 147 пати.

Веб-страницата на ДЗС е дизајнирана според потребите и барањата на корисниците. Базата на податоци МакСтат е главен канал за дисеминација на податоци и на корисниците им овозможува пристап, селектирање и излез во различни формати (xlsx, csv, json...), како и автоматизиран пристап до податоците во неа преку API. Во 2020 година, бројот на посети на базата на податоци изнесуваше 90 638. Од следењето на посетеноста, најпосетени табели во 2020 година беа табелите за активни деловни субјекти по сектори на дејност, стоковна размена според основните економски категории, број на ноќевања на домашни и странски туристи по земја на припадност и индекси на продажните цени на производителите на индустриски производи.

Во 2020 година, за првпат се примени и методот на автоматизиран *Web Scraping* за податоци за цените на мало од неколку супермаркети и пазари на стари возила.

За потребите на одбележувањето на 75-годишниот јубилеј на ДЗС, кој во услови на пандемија не можеше поинаку да се одбележи, беше подготвена специјална веб-страница со избрани содржини и фотогалерија, посветени на развојот на институцијата.

Вработените одговорни за веб-дисеминација во текот на годината развија и специфични апликации со кои се автоматизираат и олеснуваат одредени процеси на работење, како што е, на пример, апликацијата за водење и следење на барањата за податоци од корисниците со која во секој момент се следи статусот на барањето и фазата во која се наоѓа.

Во втората половина на 2020 година беше подготвена специјалната веб-страница за Пописот 2021, која во текот на претпописните активности беше главниот канал за комуникација со јавноста и за презентирање на сите активности поврзани со Пописот. На оваа веб-страница подоцна беше поставена и апликацијата за самопопишување на лицата од странство.

Графикон 1. Посети на базата на податоци МакСтат на веб-страницата на ДЗС, 2020

Базата на податоци МакСтат постојано се збогатува со нови табели со податоци и со нови временски серии. На корисниците им се достапни табелите од статистичките прегледи и од Статистичкиот годишник и во формат ексел.

1.4.3. Публицистичка дејност на институцијата

Резултатите од статистичките истражувања, објавени во статистичките публикации, се достапни за корисниците во земјата и во странство.

Статистиката за дисеминацијата покажува дека во 2020 година се остварени следните резултати:

- Во текот на 2020 година беа објавени вкупно 323 соопштенија, 16 публикации, а во базата на податоци МакСтат беа ажурирани 2092 табели.
- Во рамките на публицистичката дејност на ДЗС, во 2020 година беа објавени: „Статистички годишник на Република Северна Македонија“ – публикација во која се презентирани статистички податоци за демографската, социјалната и економската состојба во Република Северна Македонија, како и податоци за подолг временски период. Во посебно поглавје се презентирани споредбени податоци со другите земји во Европа и во светот.
- „*Северна Македонија во бројки*“ – мал статистички годишник во кој преку табели и графикони се презентирани податоци за Република Северна Македонија од сите области што се покриени со истражувањата што ги спроведува Државниот завод за статистика.
- „*Регионите во Северна Македонија*“ е деветто издание на ДЗС што ги содржи најновите економски и социодемографски податоци за регионите во државата. Статистичките податоци за регионите претставуваат придонес во исполнувањето на обврските на Република Северна Македонија во рамките на регионалната политика на Европската Унија. Во оваа публикација, преку јасни и едноставни табели, мапи и графикони, статистичките региони се претставени во повеќе области, а кратките коментари придонесуваат за едноставно забележување на карактеристиките, сличностите и разликите меѓу регионите.
- „*МакСтат избор*“ – за првпат објавена во 2016 година, во која на еден поинаков начин се презентирани дел од податоците со кои располага Заводот, а за кои ценевме дека се интересни за поголемиот дел од нашите корисници. Публикацијата е поделена во 20 области во кои преку табели, графикони, инфографици и кратки коментари се презентирани трендовите на дел од појавите што ги следи статистиката. Низ страниците се преточени голем број податоци кои визуелно ги претставуваат социоекономските случувања во Република Северна Македонија и претставуваат слика на она што е денес нашата земја.

Сите публикации се расположливи за корисниците и на веб-страницата на Државниот завод за статистика: www.stat.gov.mk.

Графикон 2. Број на посети на едицијата „Публикации“

Во делот на објавените публикации, според статистиката на посетеност на веб-страницата, во 2020 година Месечниот статистички извештај е најпосетената публикација.

Графикон 3. Број на пребарувања на едицијата „Соопштенија“

Во 2020 година, најпребарувано беше соопштението за просечната нето-плата, потоа соопштението за обемот на стоковната размена со странство, соопштението за морталитет, за индексите на трошоците на животот според COICOP и цени на мало, туризам и соопштението за активното население.

1.4.4. Едноставно доставување на податоците до корисниците

Освен податоците и информациите на веб-страницата, корисниците имаат можност да доставуваат барања за податоци и информации. Во текот на 2020 година беше одговорено на 772 барања за статистички податоци, од кои најголем дел беа одговорени по електронска пошта, а беа дадени и околу 600 телефонски информации за статистички податоци.

1.4.5. Поголема застапеност на статистичките податоци во медиумите и ПР-активности

Медиумите се многу важен дел од корисниците на официјалните статистички податоци, бидејќи преку медиумите статистичките податоци се достапни до широката јавност. Едицијата „Соопштенија“ е најчесто користен продукт од страна на новинарите. Државниот завод за статистика ги следи печатените медиуми и веб-порталите и, според податоците, во 2020 година беа објавени над 1000 написи во електронските медиуми (повеќе од половината за Пописот на населението, домаќинствата и становите).

На планот на односите со јавноста и активностите поврзани со нив, 2020 ја одбележаа две главни теми, а сето тоа под превезот на новонастанатата состојба со Ковид пандемијата.

Имено, во 2020 Државниот завод за статистика одбележа голем јубилеј – 75 години постоење. И покрај деталниот план на активности за одбележување на јубилејот, по избувнувањето на Ковид пандемијата, сè мораше да се реструктурира. Сепак, успеавме да објавиме, во електронски формат, Зборник на трудови кои беа пријавени за големата меѓународна конференција „Предизвиците на официјалната статистика во ерата на дигитализација и глобализација“. Студентите од Факултетот за ликовни уметности и од Машинскиот факултет подготвија стотина свои трудови - корици за статистички публикации и плакати по повод јубилејот на ДЗС и овие трудови беа објавени во електронски каталог на веб-страницата на ДЗС. На почетокот на 2020, уметникот Живко Поповски Цветин му подари на Заводот 75 уметнички слики по повод јубилејот. Поради неможноста да се организира добротворна донаторска изложба на делата, беше подготвен каталог кој е објавен на специјално подготвената веб-страница за јубилејот на Заводот.

Во 2020 требаше да се спроведе Пописот на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија. Но, поради состојбата со Ковид пандемијата, Пописот беше одложен за 2021 година, но не и сите подготвителни активности, особено на планот на комуникациите. Интензивно се работеше на подготовка на Комуникациската стратегија за Пописот, а истовремено и на специјалната веб-страница за Пописот 2021. Во декември 2020 година и двете активности беа завршени, со што успешно се заокружи целата година во која сите предвидени активности се спроведоа, но во сосема поинакви услови.

2. СТАТИСТИКА ПО СЕКТОРИ

2.1. Социјални статистики

2.1.1 Подготовки за Попис на населението, домаќинствата и становите, 2021 година

Во рамките на подготовките за претстојниот Попис на населението, домаќинствата и становите, 2021 година, беа реализирани следните активности:

- Поради предвремените Парламентарни избори закажани за април 2020 година, беше одложен Пописот на населението, домаќинствата и становите, 2021 година.
- Предлог-законот за Попис на населението, домаќинствата и становите, со измените за негово спроведување во април 2021 година беше доставен до Собранието на Република Северна Македонија. До крајот на 2020 година не беше усвоен од страна на Собранието на Република Северна Македонија.
- По успешното спроведување на Пробниот попис во јуни 2019 година, продолжија подготвителните пописни активности во насока на:

- Подготовка на методологијата, пописните инструменти и останатите пописни материјали за спроведување на Пописот на населението, домаќинствата и становите, 2021 година;
- Креирање на претпописната база со користење на расположливите административни збирки на податоци;
- Подобрување на апликативното решение за Пописот преку тестирање на ГИС-визуелизацијата и системот за управување со корисниците;
- Беше спроведена јавната набавка за лаптопите (5560) и клауд за спроведување на Пописот.

2.1.2 Активности во другите области од социјалните статистики

- Беше подготвен и објавен Извештајот за спроведеното Мултикластерско истражување во Северна Македонија (МИКС Б), во соработка со Канцеларијата на УНИЦЕФ во Скопје. Целта на овој извештај е да се олесни објавувањето и употребата на резултатите од MICS за Северна Македонија 2018/2019 и MICS за ромските населби во Северна Македонија 2018/2019 година. Извештајот содржи детални информации за методологијата на анкетата и сите стандардни табели. Извештајот е дополнет со низа статистички прегледи на главните наоди од истражувањето.
- Публикацијата „Природно движење на населението“, со податоци за виталните настани во 2019 година, беше објавена и во базата на податоци МакСтат (вкупно 54 табели).
- Беше воспоставена соработка со Министерството за образование и наука со цел податоците за запишани и завршени ученици во основното и средното образование да се добиваат од Министерството како административен извор.
- Беа остварени средби со УКИМ со цел воспоставување соработка и разгледување на можноста за нови начини на добивање податоци за запишани и завршени студенти на додипломски и последипломски студии (Универзитетот да биде директен административен извор на податоци).

Реализирани статистички истражувања

Периодика – област	Број на истражувања во 2020 година	Број на истражувања во 2019 година
Одделение за статистика на население		
годишни	7	7
десетгодишни (Пробен попис)	-	1
вкупно	7	8
Одделение за социјална заштита, судски и јавни статистики		
годишни	27	27
двегодишни	1	1
тригодишни	-	-
петгодишни	-	-
вкупно	28	28

Периодика – област	Број на истражувања во 2020 година	Број на истражувања во 2019 година
Одделение за образование и наука		
годишни	18	18
двегодишни	-	-
тригодишни	-	-
петгодишни	1	-
десетгодишни	-	
вкупно	19	18
Вкупно: Сектор за социјални статистики	54	54

2.2. Сектор за пазар на трудот

2.2.1 Сектор за пазар на трудот - активности

- Поради пандемијата со КОВИД-19, второто анкетирање на домаќинствата од Анкетата за работна сила од анкетирањето со САРП-методот се префрли со анкетирање од САП-центарот;
- Се спроведе пилот-истражување во рамките на Анкетата за работна сила кое ќе овозможи враќање на временските серии и пресметување на главните индикатори;
- Продолжија активностите за имплементација на САРП-методот за прибирање на цените на мало за истражувањата Индекс на трошоците на животот и цени на мало како и за Хармонизираниот индекс на трошоците на животот;
- Во текот на 2020 година се анализираше состојбата на кварталното истражување Анкета за слободни работни места, а истото продолжува и во 2021 година за преземање на податоците за истражувањето од административен извор (Агенција за вработување),
- Споредба на податоците добиени од АСЗ со соодветните административни податоци од УЈП и анализа на точноста и совпаѓањето на двата извора.

Реализирани статистички истражувања

Периодика – област	Број на истражувања во 2020 година	Број на истражувања во 2019 година
Одделение за животен стандард		
месечни	1	1
годишни	2	2
аналитички	1	1
десетгодишни	1	-
вкупно	5	4

Периодика – област	Број на истражувања во 2020 година	Број на истражувања во 2019 година
Одделение за пазар на трудот		
тримесечни (АРС)	1	1
четиригодишни (РБН)	1	-
вкупно	2	1
Одделение за плати		
месечни	2	2
тримесечни	1	1
годишни	1	1
четиригодишни	1	-
вкупно	5	4
Вкупно: Сектор за пазар на трудот	12	9

2.3. Национални сметки

2.3.1. Национални сметки - активности

- Во областа на макроекономските статистики континуирано се работеше на подобрување на податоците во согласност со СНС 2008 (System of National Accounts, SNA 2008) и ЕСС 2010 (European System of Accounts, ESA 2010) и нивна трансмисија до ЕВРОСТАТ;
- Се работеше на аналитичките истражувања и истражувањата со статистички обрасци;
- Продолжи реализацијата на статистичките проекти од ИПА 2017 (МБП) – национална и регионална;
- Се работеше на подготовка на податоци за враќање на серии на БДП 97-99, во согласност со трансмисијска програма на ЕСС 2010;
- Во текот на 2020 година податоците за БДП на годишно ниво и податоците за составување на табелите за понуда и за употреба за 2018 година (дефинитивни) и за 2019 година (претходни) за првпат беа подготвени преку складиштето на податоци за националните сметки. Беше извршено ажурирање на податоците за 2018 година со дефинитивните резултати;
- Континуирано беа испраќани податоци за клучните табели според Програмата за трансмисија на податоци ЕСС 2010 на Евростат. Беа подготвени и испратени во Евростат табелите T1001 и T1002 за компонентите на БДП по дејности од НКД, рев. 2 на национално ниво за 2018 година (дефинитивни податоци) и за 2019 година (претходни податоци);
- Податоците од табела 302 – Инвестиции во основни средства за серија 2000 – 2018 година беа валидирани. Серијата за табела 302 – Инвестиции во основни средства

се ажурираше со дефинитивни податоци за 2018 и со претходни податоци за 2019 година и се подготви за трансмисија до Евростат. Во текот на 2020 година се направи преработка на податоците за софтверот за сопствена употреба согласно со резултатите од Анкетата за структурата на заработувачката за 2018 година;

- Беше подготвена и испратена до Евростат табелата T1200 за компонентите на БДП по дејности од НКД, рев. 2 на регионално ниво за 2018 година (дефинитивни податоци). За прв пат беа објавени претходни податоци за регионален БДП за 2019 година. Во април 2020 година беа подготвени и испратени до Евростат ЕДП-нотификациските табели за периодот од 2016 до 2020 година, Прашалниците (1-3) поврзани со ЕДП-нотификациските табели, Прашалникот за јавните претпријатија со државна контрола класифицирани надвор од секторот Држава за 2018 година и Финалните забелешки за ЕДП-нотификациските табели беа испратени во октомври 2019 година. Податоците се подготвени во согласност со ЕСС 2010 (European system of national and regional accounts, ESA 2010);
- Во октомври 2020 година, покрај изготвените ЕДП-нотификациски табели, за првпат беа разработени и испратени до Евростат методолошките појаснувања. Во октомври 2020 година, при трансмисијата на ЕДП-табелите за првпат беа испратени табелите 4 и 5, кои сè уште се во процес на подобрување;
- Континуирано се одговараше на прашањата на Евростат за потврдување на податоците што беа пратени;
- Комисијата за подготовка на секторизација на деловните субјекти по институционални сектори ја подготви листата на единици во секторот Држава за 2018 година. Листата беше во фаза на валидација од членовите на Комисијата за секторизација и се подготви за објавување на интернет-страницата на Државниот завод за статистика;
- Согласно со заклучоците на Владата на Република Северна Македонија од 28 април 2020 година, ДЗС беше задолжен да ги обезбеди сите предуслови за воспоставување на националните здравствени сметки, да формира работна група од релевантни институции, да ги преземе резултатите за 2017 година од ФЗО и да преземе чекори за нивна валидација и објавување. ДЗС, во соработка со ФЗО и другите институции, обезбеди податоци за 2018 и 2019 година за составување на националните здравствени сметки. Пресметките за националните здравствени сметки за 2018 година беа подготвени и верификувани од СЗО. Беше работено и на составување на националните здравствени сметки за 2019 година;
- Редовно се одвиваа активности во областа на надворешна трговија. Во 2020 година беа подготвени и објавени во соопштение ТЕК-податоците (стоковна размена според економските карактеристики на претпријатијата) за референтната 2018 година;
- Редовно се испраќаа податоци до ММФ во согласност со стандардот СДДС плус.

Реализирани статистички истражувања

Периодика – област	Број на истражувања во 2020 година	Број на истражувања во 2019 година
годишни	2	2
тримесечни	1	1
месечни	1	1
по план за анкети од Евростат	8	7
аналитички	43	39
Вкупно: Сектор за национални сметки	55	50

2.4. Деловни статистики

Во 2020 година продолжија активностите кои беа во функција на подобрување на статистиките од областа на деловните статистики и хармонизирање на статистиките со европските регулативи.

Пандемијата со КОВИД-19 предизвика тешкотии во прибирањето на податоците, отсуства од работа и пренесување на товарот на дел од вработените, се наруши редовниот процес на работа, но со дополнителен ангажман на сите вработени се реализираа статистичките истражувања во согласност со Годишната програма за работа.

Проблемот со физичкото одржување на редовните мисии преку проектите делумно се надминуваа со онлајн работа, а за активностите што не се реализираа ќе се бара решение во пролонгирање на проектот.

2.4.1. Деловни статистики - активности

Во делот на статистичките истражувања од областа на деловните статистики (прибирање, обработка и дисеминација) во 2020 година беше реализирано следното:

- ИФАТС-популацијата беше дефинирана за 2018 година и беа објавени податоците за ИФАТС во декември 2020 година;
- Преку ИПА МБП 2017 се реализираше проектот за обезбедување податоци за основните карактеристики на деловните субјекти од финансискиот сектор кои, според Регулацијата за структурно-деловните статистики ФРИБС, се вклучени во Анекс 1. Во рамките на поткомпонентата на овој проект, во областа Демографија на претпријатијата, се работеше на обезбедување податоци за брзорастечките претпријатија и нивните основни карактеристики;
- Краткорочни статистики – Беа подготвени инструментите за спроведување на пилот-истражувањето за цените на услугите за транспортните, телекомуникациските и поштенските услуги;
- PRODCOM истражување – последната верзија на PRODCOM беше имплементирана и податоците беа доставени до Евростат;

- Статистиките за туризам, истражување и развој, иновации и користење на ИКТ во деловните субјекти и домаќинствата редовно се доставуваат до Евростат придружени со Извештај за квалитет;
- Во рамките на ИПА 2017 продолжија активностите поврзани со поткомпонентата 2Б: Сателитски сметки за туризам (Tourism Satellite Accounts – TSA). Се работеше на подготовка на табелите за TSA. Се подготви нацрт-верзијата на Прирачникот за составување на TSA во Северна Македонија и се подготви План за понатамошните активности (Road Map).

Реализирани статистички истражувања

Периодика – област	Број на истражувања во 2020 година	Број на истражувања во 2019 година
Одделение за внатрешна трговија, туризам и угостителство		
Внатрешна трговија		
тримесечни	1	1
месечни	1	1
двегодишни	-	1
Туризам и угостителство		
месечни	2	2
тримесечни	2	2
годишни	2	2
вкупно	8	9
Одделение за индустрија, градежништво и деловни тенденции		
Индустрија		
месечни	4	4
годишни	1	1
вкупно	5	5
Градежништво		
месечни	-2	-2
тримесечни	1	1
полугодишни		1
годишни	5	5
вкупно	8	9
Одделение за статистички деловен регистар		
годишни	1	1

Периодика – област	Број на истражувања во 2020 година	Број на истражувања во 2019 година
Одделение за структурни деловни статистики и ФАТС и демографија на претпријатија		
годишни	4	4
полугодишни		
тримесечни		
месечни		
вкупно	4	4
Одделение за цени		
годишни		
полугодишни		
тримесечни	1	1
месечни	5	5
вкупно	6	6
Одделение за ИКТ, истражување и развој и иновации		
годишни	4	3
Вкупно	4	3
Вкупно: Сектор за деловни статистики	36	37

2.5. Сектор за земјоделски статистики и статистики на животната средина

2.5.1. Земјоделски статистики - активности

- Континуирано се вршеше усогласување на статистиките од областа на растителното и добиточното производство, како и рибарството, со регулативите на ЕУ;
- Завршија подготвителните активности за спроведување на Структурното истражување за земјоделските стопанства, кое е целосно усогласено со Регулацијата на ЕК 2018/1091;
- Се ревидираше прашалникот за статистика на риболов и тој е целосно усогласен со Регулацијата на ЕК 762/2008;
- Во соработка со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство се ревидираше образецот со кој се прибираат податоци за органско производство.

2.5.2. Статистики на животната средина, енергетиката и транспортот - активности

- Во областа на статистиката на енергетиката, беше спроведена Анкетата за потрошувачка на енергенти во домаќинствата, која е целосно усогласена со Регулацијата на ЕК 1099/2008, како и со измените на Регулацијата 431/2014. Исто

така, беа спроведени другите редовни истражувања од областа на статистиката на енергетиката;

- Во областа на статистиката на животната средина, беа подготвени монетарните сметки за животната средина, кои ги опфаќаат даноците за животна средина и трошоците за заштита на животната средина. Исто така, беа продуцирани статистички податоци за статистиката на отпад и за статистиката на водите;
- Во областа на транспортните статистики беа спроведени сите планирани статистички истражувања и редовно се подготвуваа и доставуваа податоци до Евростат и до другите меѓународни организации.

Реализирани статистички истражувања

Периодика – област	Број на истражувања во 2020 година	Број на истражувања во 2019 година
Одделение за животна средина, енергетика и транспорт		
Животна средина		
двегодишни	1	1
годишни	4	4
Водостопанство		
тригодишни	-	-
годишни	3	3
Енергија		
тригодишни	1	-
годишни	12	12
месечни	11	12
полугодишни	2	2
Транспорт		
годишни	11	11
петгодишни	-	-
месечни	1	1
тримесечни	3	3
Вкупно	49	48
Одделение за земјоделски статистики		
Земјоделство - општо		
тригодишни	-	-
годишни	2	2
месечни	2	2

Периодика – област	Број на истражувања во 2020 година	Број на истражувања во 2019 година
Растително производство		
годишни	7	7
Добиточно производство		
годишни	3	3
месечни	2	2
Шумарство		
годишни	7	7
тримесечни	1	1
Лов и риболов		
годишни	2	2
Вкупно	26	26
Вкупно Сектор за земјоделски статистики и статистики на животната средина	75	74

2.6. Сектор за регионални одделенија

Во согласност со Правилникот за внатрешна организација, ДЗС е организиран во централна институција во Скопје и осум регионални одделенија (РОС) на територијата на целата држава (Скопје, Тетово, Куманово, Велес, Штип, Битола, Охрид и Струмица).

Основната улога на регионалните одделенија е прибирање податоци, шифрирање и прва контрола на статистичките обрасци кои се прибираат од извештајните единици. За одреден број статистички истражувања РОС вршат внес и техничка обработка на податоците (од областа на демографијата). Покрај наведената улога, регионалните одделенија имаат важна улога во процесот на формирање и ажурирање на анкетарската мрежа. Имено, регионалните одделенија имаат примарно значење во постапката на евидентирање и селектирање на кандидатите за анкетари кои ја составуваат анкетарската мрежа на ДЗС, како и во секојдневниот контакт со нив при спроведувањето на анкетните истражувања.

Со оглед дека во ДЗС сè уште примарен извор на податоци се извештајните единици кои доставуваат податоци преку статистички обрасци, регионалните одделенија, и покрај сè поголемото значење на административните извори на податоци, и понатаму имаат примарна улога во процесот на обезбедување статистички информации од терен.

3. ЕВРОПСКА ИНТЕГРАЦИЈА И МЕЃУНАРОДНА АКТИВНОСТ

3.1. Европска интеграција

Процесот на европска интеграција на Република Северна Македонија во областа на статистиката се реализира во непосредна соработка со Евростат, кој му дава помош и поддршка на ДЗС, како национален координатор на статистичкиот систем на земјата, во процесот на усогласување на националните статистички стандарди и податоци со меѓународните статистички стандарди и податоци, особено од земјите членки на ЕУ.

Државниот завод за статистика, како координатор на Работната група број 18 - Статистика, во функција на редовно, квалитетно и навремено следење и информирање за напредокот во усвојувањето на законодавството на ЕУ, континуирано го организира и го координира работењето на Работната група.

На состанокот на Поткомитетот за економски и финансиски прашања и статистика, одржан во 2020 година, Европската комисија, исто како и во претходната година, го потенцираше прогресот што го има направено ДЗС во периодот помеѓу состаноците.

Во Извештајот на ЕК за напредокот на РСМ во 2020 година се констатира дека е постигнат добар напредок, особено во спроведувањето на Пробниот попис на населението и тестирањето на новата пописна методологија што делумно се потпира на административни податоци. Забележан е напредок во сите статистички области и понатамошно усогласување на секторските статистики со стандардите на ЕУ. Потребни се континуирани напори за подобрување на обемот и квалитетот на макроекономските и социјалните статистики. Бидејќи беа спроведени препораките од минатата година, според Извештајот, во наредната година земјата особено треба:

- Да го усвои законот и да ги обезбеди потребните административни капацитети за спроведување на Пописот на населението во 2021 година;
- Да продолжи да ги усогласува финансиските сметки и кварталните национални сметки со Европскиот систем на сметки, 2010 (ЕСС 2010);
- Да обезбеди соодветен број вработени и доволно финансиски средства за Државниот завод за статистика.

Поради тековната ситуација со глобалната пандемија со КОВИД-19, Заводот е во постојана комуникација со Евростат во врска со последиците од пандемијата врз Европскиот статистички систем, како и Македонскиот статистички систем и начините за брза реакција и иновативност во решавањето на предизвиците.

Соработката помеѓу Евростат и ДЗС во процесот на примената на европското законодавство се реализираше и преку постојаните консултации, оценки и препораки од Евростат, приспособени согласно со препораките на Владата на Република Северна Македонија за справување со пандемијата.

3.2. Меѓународни проекти во кои беше вклучен ДЗС

3.2.1. Тековни проекти на Европската комисија:

3.2.1.1. Национални проекти

- **Национална програма ИПА 2017** (<http://www.stat.gov.mk/Proekti.aspx>)

Националната програма ИПА 2017 „Унапредување на производството и дисеминацијата на статистичките податоци“, во извештајниот период, продолжи со активностите со цел да ги подобри квалитетот и достапноста на статистичките податоци во Република Северна Македонија и да го унапреди нивното користење во изработката и координацијата на јавните политики.

Проектот се состои од 4 компоненти:

- **Компонента 1:** Дополнително усогласување со стандардите на ЕУ на полето на макроекономската статистика
- **Компонента 2:** Дополнително усогласување со стандардите на ЕУ на полето на деловната статистика
- **Компонента 3:** Дополнително усогласување со стандардите на ЕУ на полето на социјалната статистика
- **Компонента 4:** Дополнително подобрена инфраструктура на информатичко-комуникациската технологија (ИКТ).

Проектот е финансиран од Европската Унија во рамките на Програмата ИПА II 2017. Во извештајниот период е забележано одредено доцнење во компонентите, пред сè, поради пандемијата. Во секој случај, редовно се следи постигнатиот прогрес и се решаваат отворените прашања, проблеми и ризици.

- Национален проект на Шведската статистика и ДЗС: Зголемена достапност и употреба на официјална статистика во Република Северна Македонија

Развојна цел на проектот е зголемување на довербата кај корисниците на статистичките податоци во Република Северна Македонија, а проектна цел е зголемена достапност и употреба на официјална статистика во Република Северна Македонија. Поради тековната пандемија, имплементацијата започна во септември 2020 година.

3.2.1.2. Повеќекориснички проекти

- **Повеќекорисничка програма за статистичка соработка ИПА 2017**

Главните цели на овој проект се:

- Да го поддржи процесот на хармонизирање на производството на статистики во земјите кориснички за идно членство во ЕУ преку усогласување на нивните сегашни методологии и резултати со законодавството на ЕУ и приближување на нивната интеграција во Европскиот статистички систем;
- Да се интензивираат напорите за подобрување на квалитетот на статистичката информација и да се зајакне довербата во методите и професионализмот, што ќе обезбеди веродостојни статистички податоци за креаторите на политики и за меѓународната заедница.

Во извештајниот период се забележани одредени доцнења кај некои статистички проекти, пред сè, поради пандемијата. Во секој случај, редовно се следи постигнатиот прогрес и се решаваат отворените прашања, проблеми и ризици.

3.2.1.3. Регионални проекти

- **Поттикнување на иновативниот капацитет на малите и средните претпријатија**

Во рамките на проектот беше набавена опрема (10 компјутери и 30 лаптопи) и беше спроведено истражување за иновативниот капацитет на малите и средните претпријатија.

Резултатите беа презентирани на Самитот за иновации во јуни во Скопје. Проектот заврши на 30 октомври 2020 година и со него се поттикна транснационалниот иновативен капацитет на малите и средните претпријатија и нивна поддршка да формираат одржливи мрежи и иновативни кластери со други мали и средни претпријатија од регионот Балкан – Медитеран, со цел да разменат знаење и да развијат иновации преку наоѓање партнери и обезбедување на малите и средните претпријатија со релевантни податоци, алатки и системи.

- **Регионален проект за соработка**

Во 2020 година продолжи иницијативата за потпишување одделни меморандуми за соработка меѓу Шведската статистика и секој статистички завод - корисник на програмата со цел да се овозможи размена на експерти од земјите кориснички во одредени домени.

3.2.2. Планирани проекти

Државниот завод за статистика и Народната банка на Република Северна Македонија аплицираа за националната програма ИПА III и доставија акциско фише до Секретаријатот за европски прашања.

Заводот аплицираше за Повеќекорисничката програма за статистичка соработка ИПА 2019 и потпиша договор со Евростат за имплементација на грант.

3.3. Комуникација и соработка со други институции

Во насока на утврдување на рамката во која се реализира соработката базирана на искористување на внатрешните потенцијали за постигнување заеднички интереси, беа потпишани меморандуми за соработка помеѓу Државниот завод за статистика и Македонската академија на науките и уметностите, како и со Стопанската комора за информатички и комуникациски технологии. Исто така, беше потпишан и Меморандум за разбирање со Меѓународната организација на трудот во областа на размената на податоци и информации во рамките на статистичките истражувања од областа на пазарот на трудот.

4. ПРЕДИЗВИЦИ СО КОИ СЕ СООЧУВАШЕ ДЗС

Предизвиците со кои се соочуваше ДЗС во 2020 година може да се лоцираат во еден генерален предизвик поврзан со пандемијата предизвикана од коронавирусот и на три конкретни полиња, и тоа:

- Пописот на населението, домаќинствата и становите во Република Северна Македонија во 2021 година (попис),
- Состојбата со човечки ресурси и
- Состојбата со просторот во кој е сместен ДЗС.

Генерална констатација е дека поради состојбата со епидемијата во нашата земја (КОВИД-19), Заводот функционираше со одредени тешкотии. Имено, активностите на Државниот завод за статистика во 2020 година целосно беа насочени кон одржување на планираното ниво на статистичката продукција во нашата земја, односно кон спроведување на планираните анкети и другите статистички истражувања. Во таа смисла, нивото на реализација на Програмата за статистички истражувања за 2020 година е целосно, односно сите дисеминациски продукти се објавени согласно со Календарот на навременост што ДЗС го објавува на својата веб-страница. Најголемиот дел од активностите кои претходно се реализираа со директен контакт со партнерите на Заводот (домашни и странски), се реализираа со онлајн комуникација, а дел, поради објективна неможност да се реализираат, беа откажани или одложени. Карактеристично е дека масовните анкетни истражувања (Анкетите АРС, АПД, ИКТ и др.) беа реализирани со задоволителен одзив на респондентните. Притоа беа запазени сите потребни мерки за заштита на анкетарите, но и на анкетираниите лица.

Активностите за подготовка за спроведување на Пописот траат веќе подолго време. Основен предуслов за реализација на оваа активност е донесувањето на Законот за Пописот на населението, домаќинствата и становите во 2020 година. Законот беше подготвен од страна на Заводот и усвоен од Владата и во јуни 2019 година беше упатен во Собранието на Република Северна Македонија за донесување. Законот до крајот на годината (2020 година) не беше донесен. Со недонесувањето на Законот и со неутврдувањето на терминот кога тој ќе се реализира, Заводот беше доведен во исклучително неповолна позиција да не може да ги испланира претпописните активности, кои се исклучително комплексни и бараат одреден временски период да се реализираат.

Државниот завод за статистика, на почетокот на 2020 година, иако имаше одобрен План за нови вработувања, за што беа обезбедени и финансиски средства за плати и надоместоци за нововработените лица, сепак, како и во 2019 година, не успеа да го реализира планот од причина што од Министерството за финансии не доби одобрение да ги пополни упразнетите работни места со образложение дека реформата на јавната администрација во земјата изискува да се намали бoroјот на вработените во јавната администрација, меѓу кои и во Заводот. Сакаме да потенцираме дека наведената констатација е во спротивност со заложбите на Европската комисија, наведени во годишниот Извештај за напредокот на РСМ во делот за статистичкиот систем на земјата, каде што помеѓу другото се наведува дека е потребно доекипрање, односно зајакнување на Заводот со дополнителен број вработени. Во 2020 година беше реализирано само унапредувањето на определен број вработени во Заводот. Во оваа насока, потенцираме дека и Планот за вработување на ДЗС за 2021 година не беше одобрен од страна на Министерството за финансии, така што сме доведени во сериозна опасност да не можеме да ги покриеме барем работните места на вработените кои го напуштија ДЗС поради пензионирање или врз друга основа (вкупно 35 за 2019 и 2020 година).

Состојбата со човечките ресурси претставува голем проблем и сериозно се соочуваме со опасност да не можеме да ги реализираме не само тековните обврски на Заводот, туку и развојните проекти за што сме се обврзале пред странските партнери. Заводот во моментот овој проблем го ублажува со ангажирање лица по договор за дело.

Државниот завод за статистика реализираше значајна активност за реконструкција на објектот каде што е сместен Централниот завод во Скопје. Притоа, беше извршена целосна

реконструкција на скалишниот простор на Заводот и беше извршена промена на стаклениот дел од Големата сала на Заводот. Со наведените активности значително се подобрија условите за работа на вработените во Заводот. Во 2020 година се реализираше и реконструкција на системот за парно греење, со кој се заштедија значителни финансиски средства за плаќање на потрошената топлинска енергија.

И натаму останува проблемот со обезбедувањето нов работен простор за вработените во Регионалното одделение во Скопје, кое е сместено во целосно нефункционални бараки во Градскиот парк, во кругот на Градското собрание.

Целосно решавање на проблемот во однос на работниот простор се очекува со преземањето на работните простории од Министерството за транспорт и врски и преселување на вработените и опремата од РОС Скопје во Централниот завод, додека за РОС Тетово се преземаат активности во наредниот период да се реши проблемот и во тоа регионално одделение.

5. КООРДИНАЦИЈА НА СТАТИСТИЧКИОТ СИСТЕМ И ОВЛАСТЕНИТЕ НОСИТЕЛИ

Во согласност со член 21 од Законот за државната статистика, ДЗС, како координатор на статистичкиот систем, во соработка со овластените носители, подготвува и Извештај за активностите на овластените носители во однос на реализацијата на Програмата за статистички истражувања за периодот 2018 – 2022 година. Покрај Народната банка на Република Северна Македонија, останати овластени носители се: Министерството за финансии, Агенцијата за вработување, Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија, Министерството за правда, Министерството за внатрешни работи, Управата за хидрометеоролошки работи и Институтот за јавно здравје.

На доставеното барање до овластените носители да подготват извештаи за својата активност поврзана со реализација на Програмата за статистички истражувања за 2020 година, извештаи се добиени од сите овластени носители, освен од Управата за хидрометеоролошки работи.

5.1. Народна банка на Република Северна Македонија

Народната банка на Република Северна Македонија во 2020 година спроведе вкупно 27 статистички истражувања, од кои 10 со месечна, 13 со тримесечна, 3 со полугодишна и 1 со годишна периодика, што претставува ист број како и во претходната година.

Број на вработени лица кои работат на статистички истражувања

Вкупно 50 вработени во Народната банка работат на статистички истражувања, и тоа:

- 39 вработени работат на статистичките истражувања од областа на монетарната и финансиската статистика, како и екстерните статистики;
- 6 вработени работат на истражувањата за Анкетата за инфлациските очекувања и очекувањата за движењето на реалниот БДП; Анкетата за кредитната активност и Индексот на цените на недвижности;
- 3 вработени работат на пресметката и објавувањето на показателите за финансиска стабилност;

- 2 вработени работат на статистичките истражувања од областа на платежната статистика.

Методолошки подобрувања во статистичките истражувања:

Во текот на 2020 година, постојано се прибираа, се изготвуваа и се објавуваа податоците за сите статистички истражувања во надлежност на Народната банка. Воедно, во текот на годината активно се работеше на понатамошен развој и надградба во одделни сегменти, поврзани со нивното натамошно методолошко унапредување.

Во статистичките истражувања од областа на екстерните статистики (опфатени во поглавјето од Програмата за статистички истражувања 2018 – 2022, точка под број: „2.06 - Меѓународна трговија и платен биланс“), методолошките подобрувања се однесуваат на збогатување на расположливите податоци, како и на унапредување на начинот на известување за потребите на екстерните статистики.

Во областа на монетарната статистика, статистиката на останати финансиски институции (ОФИ) и статистиката на каматните стапки (точки од Програмата за статистички истражувања 2018 – 2022: 2.04.6.5.00/01; 2.04.6.5.00/02; 2.04.6.5.00/03; 2.04.6.5.00/04; 2.04.6.5.00/05; 2.04.6.5.00/06; 2.04.6.5.00/07 и 2.04.6.5.00/08), од аспект на методолошките подобрувања и усогласувања со меѓународните статистички стандарди, во 2020 година продолжија активностите во рамките на долгорочниот проект за воспоставување интегриран систем на известување за потребите на статистиката и супервизијата (ИСИДОРА), со кој значително би се намалил известувачкиот товар и би се овозможила многу побогата податочна база за постојните статистички барања. Беа преземени повеќе активности поврзани, пред сè, со унапредувањето на концептуалното решение за користењето на податоците од кредитниот регистар за потребите на статистиката и негово идно надградување за извештајните потреби на Народната банка во целина.

Во однос на точката 2.04.6.9.00/01: „Финансиски сметки“ од Програмата, се работеше на унапредување на методолошките основи, согласно со препораките на повеќе експертски мисии, при што соодветно беше спроведена ревизија на податоците за годишните финансиски сметки (состојби) за сите сектори, како и на податоците за тековите на секторот Држава.

Заради унапредување на процесот на усогласување на платежната статистика на Народната банка (точка од Програмата за статистички истражувања 2018 – 2022, бр. 2.04.6.1.00/01) со платежната статистика на Европската централна банка, следејќи ги трендовите и новините во плаќањата, Народната банка и во 2020 година постојано вршеше методолошки подобрувања со нови категории податоци и соодветни контролни механизми, со кои се зголемуваат квантитетот и квалитетот на податоците за кои се известува. Во 2020 година беа изработени нацрт-измени на два подзаконски акти (Одлука и Упатство за доставување податоци за извршените активности во платниот промет), кои се однесуваат на објавување на нови категории податоци поврзани со дигитализацијата на плаќањата во домашната економија.

Новитети во статистичките истражувања

Во текот на 2020 година, и покрај специфичните околности предизвикани од пандемијата на КОВИД-19, Народната банка го збогати портфолиото со објава на податоци за нова статистика (статистика на финансиските сметки), обезбеди понатамошен развој и надградба во одделни сегменти поврзани со дисеминацијата на статистичките податоци и нивно

методолошко унапредување и оствари повеќе активности за унапредување на комуникацијата со корисниците на статистичките податоци.

Позначајни новитети што ја одбележаа 2020 година во областа на статистиката се:

- Во декември 2020 година, на веб-страницата на Народната банка за првпат се објавени податоци за годишните финансиски сметки на македонската економија – временска серија за периодот 2013 – 2019 година, врз неконсолидирана основа. Истовремено беа објавени и методолошки објаснувања и презентација, кои содржат подетални информации за дефиницијата и класификациите на институционалните сектори и на финансиските инструменти, како и на изворите на податоци и применетите методи при составувањето на финансиските сметки.
- Во областа на екстерните статистики се зголеми обемот на статистички податоци што се објавуваат и се доставуваат до меѓународните институции, со што е постигнато натамошно усогласување со барањата на ЕУ, поконкретно во областа на статистиката на директните инвестиции. НБРСМ започна со редовно доставување на нови статистички извештаи до Евростат, согласно со однапред дефинирана детална структура на податоци, и тоа: кај извештаите за доход од директни инвестиции, при што податоците се прикажани по дејности и земји, како и кај извештаите за директни инвестиции – состојби и движења, по економски и географски зони и вкрстено по дејности и земји.
- Од октомври 2020 година започна редовното објавување нови подетални прегледи со податоци за состојбата на вложувањата на резиденти во странски хартии од вредност. Новите прегледи се вкрстен приказ на податоци за портфолио-инвестиции според институционалниот сектор и земјата на издавачот на странската хартија од вредност, како и според институционалниот сектор на домашниот инвеститор и институционалниот сектор на издавачот на странската хартија од вредност, за одредена група земји. Со вкрстеното прикажување на податоците по наведените обележја, значително се зголемува аналитичката вредност на објавените податоци за портфолио-инвестициите – средства. Воедно, новите прегледи се доставени и до Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), во рамките на истражувањето за портфолио-инвестициите (КППИ), како дел од статистичкиот стандард СДДС плус. Во рамките на КППИ, Народната банка, исто така, учествуваше и во пилот-проектот на ММФ за прва годишна размена на секторски информации за издавачите на хартии од вредност.
- Заради воспоставување ефикасен систем на известување за потребите на екстерните статистики, во текот на 2020 година се работеше на неколку проекти за рационализација на процесот на прибирање податоци (за кредитните работи со странство и директните инвестиции) преку воведување електронско известување, како и на зголемување на степенот на автоматизација на работните процеси (за кварталното известување за вложувањата од странство).
- Во платежната статистика, во 2020 година се зголеми обемот на објавени статистички податоци и за надоместоците што банките и другите обезбедувачи на платежни услуги ги наплатуваат од трговците на продажни места во земјата во зависност од дејноста на трговецот и според висината на годишниот промет остварен со платежни картички од страна на трговецот.

Публицистичка дејност и комуникација со корисниците (податоци за издадените публикации)

Во текот на 2020 година, негативниот шок од пандемијата на КОВИД-19 немаше влијание врз квалитетот и континуитетот на процесот на составување, а со тоа и дисеминација на статистичките податоци во Народната банка. Податоците беа објавени во согласност со Календарот за објавување податоци без временски доцнења, а опфатот и квалитетот на изворите и производството на податоците останаа исти во однос на периодот пред пандемијата.

Податоците од статистичките истражувања се објавуваа редовно на интернет-страницата на НБРСМ, како и соопштенијата за печат за основните статистички збирки податоци чие објавување е во надлежност на НБРСМ.

Листата на показатели за финансиска стабилност се објавуваат на интернет-страницата на Народната банка редовно (врз квартална основа) согласно со Календарот на објавување на податоците што е достапен на интернет-страницата на Народната банка.

Податоците од областа на платежната статистика се објавуваат во агрегирана форма на интернет-страницата на Народната банка, со соодветна периодика и рок за публикување утврдени со Календарот на објавување податоци.

Меѓународна активност и странска помош

Во текот на 2020 година се одржани настани за јакнење на транспарентноста и унапредување на комуникацијата со јавноста, како и за унапредување на соработката со централните банки од регионот, од кои се издвоени некои:

- Во рамките на проектот за унапредување на достапноста и разбирањето на соопштенијата, информациите, податоците и анализите на Народната банка, е одржана првата е-работилница за новинарите посветена на податоците и соопштенијата за позначајните движења кај останатите финансиски институции (ОФИ);
- На иницијатива и во организација на Народната банка е одржана виртуелна регионална статистичка работилница, посветена на предизвиците за статистиката што ги наметнува пандемијата на КОВИД-19. На работилницата статистичарите од централните банки во регионот ги разменија досегашните искуства и практики и понудија решенија за надминување на предизвиците што произлегоа од кризата со КОВИД-19;
- Учество на Народната банка во проектот ИПА 2017 на ДЗС за статистиката на надворешната трговија со услуги, чија основна цел е замена на постојниот извор на податоци за извозот и увозот на услуги и воведување директно известување;
- Учество во проектот ИПА 2017 на ДЗС за показателите за макроекономска неурамнотеженост, и тоа за основните и помошните показатели, кои се пресметуваат од податоците во надлежност на Народната банка;
- Учество во проектите за техничка помош на Министерството за финансии и Државниот завод за статистика за натамошно развивање на повеќе статистички домени (статистика на секторот Држава, за прекумерен долг и дефицит и сл.);
- Во рамките на твининг-проектот на Народната банка – компонента 3 „Понатамошно усогласување на статистиката на финансиски сметки во Народната банка со стандардите на ЕЦБ“, беа изведени три виртуелни технички мисии со експерти од

централните банки на Хрватска и Романија, со главен фокус на кварталните финансиски сметки и годишните текови, како и на развојот на нов софтверски систем за составување на финансиските сметки во НБРСМ;

- Во рамките на твининг-проектот на Народната банка – компонента 1 – „Јакнење на институционалната рамка, организација и капацитет на Народната банка за хармонизација со законодавството на Европската Унија и стандардите на Европскиот систем на централни банки во сферата на платежните услуги и платни системи“, беше остварена мисија со Централната банка на Хрватска, во чии рамки беше пренесено хрватското искуство за прибирање и обработка на податоците од доменот на платежната статистика;
- Постојаната техничка соработка со Централната банка на Холандија од доменот на платежната статистика продолжи и во 2020 година.

5.2. Министерство за финансии

Министерството за финансии во 2020 година спроведе вкупно 20 статистички истражувања, од кои 12 месечни и 8 тримесечни, што е ист број на истражувања како и во 2019 година.

Број на вработени во Министерството што работат на статистички истражувања

Во Министерството за финансии се ангажирани 5 вработени за спроведување статистички истражувања.

Новитети во статистичките истражувања

Во рамките на статистичкото истражување „Извршување на Буџет на Општа влада“, направено е дополнување со нова табела што содржи податоци за извршувањето на буџетот на единиците на локалната самоуправа и таа се објавува на квартално ниво на веб-страницата на Министерството за финансии.

Дисеминација на статистичките податоци

Податоците од статистичките истражувања се објавуваат според Календарот на објавување на веб-страницата на Министерството за финансии.

Меѓународна активност и странска помош

Меѓународната активност и странската помош се реализираа во рамките на Регионалниот проект на ММФ за методологија GFS/ESA.

Министерството за финансии не достави: информации за методолошките подобрувања, проблемите со кои се соочуваше Министерството за финансии во 2020 година и публицистичката дејност, побарани со Образец 1 кој се однесува на истражувањата и активностите реализирани во 2020 година, во согласност со Програмата за статистички истражувања, 2018 – 2022 година.

5.3. Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија

Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија во 2020 година спроведе вкупно 9 статистички истражувања, од кои 4 со месечна и 5 со годишна периодика, исто како и во 2019 година.

Број на вработени во Фондот што работат на статистички истражувања

Во Фондот се ангажирани 2 вработени лица за спроведување на истражувањата.

Дисеминација на статистичките податоци

Податоците од статистичките истражувања се објавуваат тековно на веб-страницата на Фондот.

Фондот за пензиско и инвалидско осигурување не достави: информации за методолошките подобрувања, новитетите во статистичките истражувања, меѓународната активност и странската помош, како и за проблемите со кои се соочуваше Фондот во 2020 година, побарани со Образец 1, кој се однесува на истражувањата и активностите реализирани во 2020 година во согласност со Програмата за статистички истражувања, 2018– 2022 година.

5.4. Министерство за внатрешни работи

Министерството за внатрешни работи во 2020 година, во согласност со утврдените статистички истражувања во Програмата за статистички истражувања за периодот 2018 – 2022 година, спроведе вкупно 6 статистички истражувања, од кои 1 со месечна периодика и 5 со годишна периодика, што е исто како спроведените статистички истражувања во 2019 година.

Број на вработени во Министерството што работат на статистички истражувања

Во однос на вкупниот број вработени, ангажирани на статистички истражувања, наведен е бројот од 153 вработени. Во тој број вклучени се сите вработени кои полуавтоматизирано ги пополнуваат статистичките обрасци и прегледи, ги обработуваат податоците и ги подготвуваат прашалниците и барањата за статистичките истражувања.

Дисеминација на статистичките податоци

Податоците од статистичките истражувања се објавуваат тековно на веб-страницата на Министерството, а се доставуваат на квартално и на годишно ниво до Државниот завод за статистика.

Проблеми со кои се соочуваше МВР

Исто како и претходната година, постои проблемот за обезбедување на статистичките податоци преку полуавтоматизиран процес на работа, недоизградени методологии и недоволно прецизирани податоци/индикатори.

Министерството за внатрешни работи не достави: информации за методолошки подобрувања, новитети во статистичките истражувања, публицистичката дејност, меѓународната активност и странската помош.

5.5. Управа за хидрометеоролошки работи

До Заводот не се доставени информации од Управата за хидрометеоролошки работи.

5.6. Агенција за вработување на Република Северна Македонија

Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија во 2020 година спроведе вкупно 4 статистички истражувања, од кои 3 со месечна периодика и 1 годишно истражување, што е исто како и во 2019 година.

Број на вработени лица во Агенцијата кои работат на статистички истражувања

За реализација на статистичките истражувања се ангажирани вкупно 2 вработени.

Методолошките подобрувања во статистичките истражувања се реализираат согласно со законските промени и Оперативниот план за активни мерки и услуги на пазарот на трудот за 2020 година.

Агенцијата за вработување не достави: информации за новитетите во статистичките истражувања, публицистичката дејност, меѓународната активност и странската помош и за проблемите со кои се соочувала Агенцијата, побарани со Образец 1, кој се однесува на истражувањата и активностите реализирани во 2020 година, во согласност со Програмата за статистички истражувања, 2018 – 2022 година.

5.7. Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија

Институтот за јавно здравје, во согласност со утврдените статистички истражувања во Програмата за статистички истражувања за периодот 2018 –2022 година, во 2020 година спроведе вкупно 18 статистички истражувања, од кои 17 со годишна периодика и 1 друго истражување.

Број на вработени лица во Институтот кои работат на статистички истражувања

За реализација на статистичките истражувања се ангажирани 11 вработени во Одделот за епидемиологија на заразни болести, 11 во Одделот за здравствена статистика и публицистика, 2 во Одделот за промоција на незаразни болести, 4 во Одделот за здравствена екологија (медицина на труд).

Дисеминација на статистички податоци

- Редовно ажурирање на интернет-страницата на Институтот за јавно здравје со текстови во врска со превенција на незаразни и заразни заболувања, наменети за стручната и пошироката јавност;
- Годишна публикација „Здравствена карта на Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Амбулантно-поликлинички морбидитет во Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Мрежа на болнички здравствени установи“;
- Годишна публикација „Специјалистички служби во Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Кадар во здравствените установи во Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Регистар за шеќерна болест на Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Регистар за рак на Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Регистар за хронична ренална инсуфициенција во Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Болнички морбидитет во Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Ментални заболувања во Република Северна Македонија“;

- Годишна публикација „Малигни неоплазми во Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Состојба со циркулаторните болести во Република Северна Македонија“;
- Годишна публикација „Информација за искористеноста на болничките капацитети“;
- Годишна публикација „Извештај за резултатите од програмата за рана детекција на рак на грлото на матката“;
- Годишна публикација „Извештај за реализираните активности во врска со скринингот на ракот на дојка кај жените на возраст 50-69 години во РСМ“;
- Годишна публикација „Повреди и професионални болести во Република Северна Македонија“.

Методолошки подобрувања во статистичките истражувања

Во текот на 2020 година е направено:

- Ревидирање, ажурирање и дополнување на методологијата за пополнување збирни обрасци согласно со Законот за евиденциите од областа на здравството;
- Ажурирање, дополнување и воспоставување на форма и содржина на индивидуалните обрасци: Регистар на стационарно лекувани лица при „Мој термин“, нова форма и содржина за податоците за малигна неоплазма, при „Мој термин“, воспоставена е апликација според критериуми на ENCR, која е во тек, електронска форма на Регистарот на психози, електронски Регистар за здравствени работници.

Новитети во статистичките истражувања

- Дополнување на делот на МКБ-10 за секвели од КОВИД-19 (засега постоеја две шифри за кодирање на пациентите позитивни на КОВИД-19 третирани во болничката здравствена заштита).
- Препораките од СЗО со методолошки упатства за изготвување индикатори за болниците се доставени до сите центри за јавно здравје. Не постои унифицирано упатство на национално ниво.
- Во насока на донесување одлуки поврзани со КОВИД-19, пресметувани се следните индикатори: вкупен број болнички кревети, со интенција да се пресметува бројот на болничките кревети во одделенијата наменети за пациенти со КОВИД, вкупен број болнички денови по одделенија, вкупен број хоспитализирани болни во одделенијата со болни од КОВИД и пациенти што не се болни од КОВИД.
- Воспоставување на Меѓународна класификација на функционирање, попреченост и здравје (класификација на здравствените компоненти на функционирање и попреченост).

Меѓународна активност и странска помош

- Реализација на проект на SECID (South East European Center of Infectious Diseases Surveillance and Control) финансиран од CDC - Надзор и одговор на птичји и

пандемски грип (South East European Center of Infectious Diseases Surveillance and Control – SECID, in relation to the project: “Surveillance and response to avian and pandemic influenza”, Grant No. 5U51P000841-03 funded by CDC).

- Проектот „Measles KAP and Vaccination Coverage Survey in North Macedonia“ – финансиран и поддржан од СЗО и Robert Koch Institut (RKI) во текот на 2020 година беше ставен во мирување. Целта на овој проект е да се проценат знаењата, ставовите и практиките во однос на вакцинацијата против мали сипаници кај родители на деца од кохортата 2016 година во Северна Македонија, со цел да се идентификуваат јазови и заблуди што ќе помогнат да се приспособат активностите за комуникација и едукација во иднина заради постигнување на долгорочните цели поврзани со имунитетот на населението.
- Сероепидемиолошко истражување за вирусната инфекција со корона кај општата популација во РСМ, стратификувано според возраст (финансирано од СЗО).
- Во однос на овој проект, во текот на 2020 година се изготвени Протокол и методологија за горенаведеното истражување. Протоколот предвидува серолошко тестирање на вкупни антитела на вирусот SARS-CoV-2 кај репрезентативен примерок од општата популација, поделена по однапред дефинирани возрасни групи. Во рамките на проектот, по случаен избор се избрани претставници од различни градови и региони, кои ќе бидат анкетирани и на кои ќе им се земе крвен примерок, по потпишување писмена согласност. Тестирањето ќе се спроведе во Лабораторијата за вирусологија и молекуларна дијагностика на Институтот за јавно здравје. Во активоста ќе бидат вклучени сите центри за јавно здравје/подрачни единици во државата. Истражувањето ќе се спроведе во 3 рунди, во времетраење од вкупно 6 месеци. Во секоја рунда е предвидено да бидат тестирани по 3481 лице или вкупно 10 443 лица во трите рунди.

Проблеми со кои се соочуваше Институтот

- Планираните активности за тековната студија „Measles KAP and Vaccination Coverage Survey in North Macedonia“ од почетокот на годината се ставени во мирување, како и голем дел од другите предвидени активности, поради пандемијата на КОВИД-19;
- Поради технички проблеми и ненавремена набавка на реагенси за тестирање, сероепидемиолошкото истражување за вирусната инфекција со корона кај општата популација во Република Северна Македонија застана кај финализираниот протокол и не почнаа теренските активности за анкетање и земање крвни примероци. Се планира студијата да биде комплетирана до крајот на 2021 година;
- Поради ситуацијата со пандемијата на КОВИД-19, имаше тешкотии при добивањето навремени, целосни и точни податоци. Корекцијата на грешките, логичката контрола од страна на докторите и другиот персонал вклучен во процесот и помошта од одделот Епидемиологија ангажираше повеќе од 60 % од работното време, како и ангажман по работното време;

- Намалени финансиски средства за реализација на здравствено-статистичката дејност и промоција на здравјето;
- Недостиг на кадар – специјалисти по социјална медицина;
- Недоволна соработка меѓу институциите во делот на размената на здравствени податоци неопходни за креирање соодветни политики.

5.8. Министерство за правда

Број на вработени лица во Министерството кои работат на статистички истражувања

Во Министерството за правда нема посебна организациска единица за статистика.

Методолошки подобрувања

Во однос на методологијата за подобрување на собирањето статистички податоци во судството и јавното обвинителство, се планираат подобрувања и новитети во наредниот период преку надградени и поврзани компјутерски системи кои ќе овозможат директен пристап, во рамките на проектот ИПА 2015 финансиран од Европската Унија.

Како извештајни единици, судовите, јавните обвинителства, Управата за водење на матичните книги и Управата за извршување санкции, соодветно доставуваат статистички податоци до ДЗС.

КРАТЕНКИ

АПУЖ - Анкета за приходи и услови за живеење
БДП - Бруто-домашен производ
ДЗС - Државен завод за статистика
ЕУ - Европска Унија
ЕК - Европска Комисија
Евростат - Статистички завод на Европската заедница
еСтат – ИТ-систем за автоматско метаподаточно базирано генерирање веб-форми за прибирање податоци преку интернет
ЕСС - Европски статистички систем (European Statistical System)
ЕССПРОС- Европски систем на интегрирана статистика за социјална заштита
ЕЦБ – Европска централна банка
ИПА - Инструмент за претпристапна помош (Instrument for Pre-Accession Assistance)
ИТ - Информатичка технологија
ММФ - Меѓународен монетарен фонд
МКБ- Меѓународна класификација на болести
НБРСМ- Народна банка на Република Северна Македонија
НПАА - Национална програма за усвојување на правото на Европската Унија
НРМЕ- Национален уредувач за референтни метаподатоци на Евростат
РОС - Регионални одделенија за статистика
СБПМ – Статистички бизнис процес модел
СНС – Систем на национални сметки
СЗО - Светска здравствена организација
УЈП - Управа за јавни приходи
УКИМ - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“
ФРИБС – Рамковна регулатива за интегрирани деловни статистики (Framework Regulation of Integrated Business Statistics)
eDamis - Electronic Data files Administration and Management Information System
САТИ - Компјутерски поддржано анкетирање по телефон (Computer assisted telephone interviewing)
САПИ - Компјутерски поддржано анкетирање лице в лице (Computer assisted personal interviewing)
SDDS - Специјален систем за дисеминација на податоци (Special Data Dissemination Standard)
SDMX – Statistical Data and Metadata Exchange
SDMX-RI - SDMX-референтна инфраструктура
SBS - Structural Business Statistics
SIMS - Single Integrated Metadata Structure
ESA - European System of Accounts
ESMS – Euro SDMX Metadata Standards
ESQRS – ESS Standards for Quality Reporting Structure
GFS -Government Finance Statistics